

चिकित्सकको भाषा

दुर्गाप्रसाद दाहाल^{1*}

१. उपप्राध्यापक, महेन्द्ररत्न क्याम्पस, ताहाचल

सार

‘चिकित्सकको भाषा’ शीर्षकको प्रस्तुत अध्ययन पाँच जना चिकित्सकले विरामीसँग प्रयोग गरेको भाषामा आधारित रहेर गरिएको अध्ययन हो । यस अध्ययनबाट चिकित्सकीय भाषाका वाक्यहरू प्रायजसो छोटो र सम्प्रेषणजन्य हुने गरेको देखियो । उनीहरूको भाषामा पनि कथ्य भाषामा पाइने लोपगत विशेषताहरूयुक्त प्रयोग भएको पाइयो । उनीहरूले भाषामा कोड मिश्रण र चिकित्सा शब्दावलीको अत्यधिक प्रयोग गर्ने गरेका हुनाले सर्वसाधारणका लागि सहज बोधगम्य हुन नसकेको अवस्था विद्यमान रहेको छ । यही कोड मिश्रण र चिकित्सा शब्दावलीको प्रयोगले गर्दा चिकित्सकको भाषामा सम्प्रेषणगत जटिलताको सिर्जना हुन गई विचार विनिमयमा सहज नभएको देखिन्छ । चिकित्सकको भाषालाई सर्वसाधारणका लागि सम्प्रेषण योग्य बनाउनका लागि उनीहरूको अभिव्यक्तिमा सकेसम्म नेपाली शब्दको प्रयोग गरी कोड मिश्रणयुक्त प्रयोगलाई न्यूनीकरण गर्न आवश्यक छ । यसका लागि चिकित्सक र सर्वसाधारणलाई चिकित्साशास्त्रीय नेपाली को ज्ञान दिनाले सम्प्रेषणका लागि सहज वातावरण निर्माण हुने सक्नेछ ।

विशेष शब्द: आयाम, कोड मिश्रण, चिकित्सा शब्दावली, प्रयोजनपरक भेद, लोप, सम्प्रेषण

Manuscript Received
22 May, 2023

Final Revision
2 June, 2023

Accepted
7 June, 2023

*Corresponding author; D. P. Dahal (123durgadahal@gmail.com)

© Authors; Published by Panauti Journal and peer-review under the responsibility of Indeshwor Campus.

Licensed under CREATIVE-COMMONS license CC-BY-NC 4.0



१- विषय प्रवेश

भाषाको प्रयोजनपरक भेदलाई विषयगत भेदका रूपमा लिइन्छ। लडम्यान डिक्सनरी अफ अप्लाइड लिङ्ग्विस्टिक्सका अनुसार- “प्रायः समान पेशामा आदान प्रदान गर्नका लागि (उदाहरणका लागि चिकित्सकका लागि चिकित्सक, वकिलहरू) अथवा समान रुची (टिकट सङ्ग्रहकहरू) भएका खास समूहका मानिसहरूले प्रयोग गर्ने भाषिक भेदलाई प्रयोजनपरक भेद भनिन्छ।” यसै गरी रोनाल्डो कार्टरका अनुसार प्रयोजनपरक भाषिक भेदलाई विभिन्न किसिमले अर्थात्उन सकिन्छ। सामान्यतया: यो शब्द भाषाको परिस्थिति वा खास उद्देश्यसँग सही सम्बन्ध कायम गर्छ। उदाहरणका लागि जस्तै : कानुनी रजिस्टर वा विज्ञापनको प्रयोजनपरक भेद। भाषाको प्रयोजनपरक भेदले विभिन्न प्रकारका क्षेत्र, गति र सङ्कथनको अवस्थसँग समन्वय गर्दछ। यस्ता रूपहरूका सबै पक्षहरू विधाभैँ टुक्रिदैनन् जसले संरचनात्मक पक्षका प्रयोजनपरक विविधतालाई समेट्दछ। विशेष गरी प्रयोजनपरक भेद स्वास्थ्य, प्रविधि, मानविकी, मनोविज्ञान, कला जस्ता विभिन्न ज्ञान विज्ञानका क्षेत्रमा प्रयोग गरिन्छ।

भाषा कुन विषयसँग सम्बन्धित छ भन्ने कुराले मानिसले कुन रूपमा भाषालाई प्रस्तुत गर्नुपर्छ भन्ने निर्धारण गर्छ। एउटा वक्ताले परिस्थिति अनुसारको प्रयोजनपरक भेद प्रयोग गर्दछ। वक्ताको परिस्थितिले यस भेदको निर्धारण गर्छ। यो भेद वक्ताको आवश्यकतामा निर्भर हुन्छ। वक्ताले के गरिरहेको छ भन्ने कुरा प्रयोजनपरक भेदबाट प्रस्टिन्छ। बल्लभमणि दाहालका अनुसार निम्नलिखित प्रयोजनपरक भाषिक भेदहरू मुख्य रूपमा देखिन्छन् :

१. प्राविधिक - विज्ञान, चिकित्सा, इन्जिनियरिङ, प्रविधि र कृषिसम्बन्धी भाषिक भेद)
२. कानूनी
३. कार्यालयीय
४. वाणिज्य
५. साहित्यिक र
६. सामाजिक (भट्टराई र लुइटेल्, २०६१, पृ. २२१)

यी माथिका भाषाका प्रमुख प्रयोजनपरक भेदहरूमध्ये चिकित्सकको भाषा प्राविधिक भेद अन्तर्गत पर्दछ। चिकित्सकका सामुन्ने गए पश्चात् चिकित्सकले दिएको सल्लाह र सुझावका बारेमा ज्ञात हुनका लागि चिकित्सकीय उच्चारण र शब्दावली बुझ्न आवश्यक हुन्छ। चिकित्सकीय भाषामा केही विशेष चिकित्साशास्त्रका शब्दहरूको प्रयोग हुने गर्दछ। यसले नै चिकित्सकीय भाषालाई अन्य क्षेत्रसँग सम्बन्ध राख्ने भाषाबाट छुट्याउन मद्दत गर्छ।

चिकित्सा शब्दावली विश्वव्यापी प्रकृतिका हुन्छन्। चिकित्सा शब्दावलीको ज्ञान भएका विरामीहरूलाई चिकित्सकले के भनेका छन् भन्ने कुरा बुझ्नमा सहयोग पुऱ्याउँछन्। चिकित्सकीय भाषा चिकित्सक, नर्स र चिकित्सकहरूका साथै स्वास्थ्य क्षेत्रका विभिन्न संस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरूका लागि पनि

आवश्यक छ । सर्वसाधारण र चिकित्सा क्षेत्रका व्यक्तिका बीचमा रहेको सम्प्रेषणको अवस्था पहिचान गर्ने अभीष्टका साथ यो 'चिकित्सकको भाषा' शीर्षकमा अध्ययन गरिएको छ ।

२ उद्देश्य

चिकित्सकले भनेका कुरा कतिपय विरामीले बुझ्दैनन् । यसो हुनाको प्रमुख कारण चिकित्सकीय भाषामा प्राविधिक प्रकृतिको भाषाको प्रयोग हुनु हो । सामान्यतया: सर्वसाधारणको बुझाइ र सहजताका निम्ति चिकित्सकहरूले प्रयोग गर्ने भाषामा कस्ता शब्दको छनोट भएको हुन्छ र उनीहरूले प्रयोग गर्ने वाक्यहरूको संरचना कस्तो हुन्छ भन्ने कुराको विश्लेषण आज आवश्यक देखिन्छ । सामान्यतया : चिकित्सकीय भाषा आम मानिसका निम्ति सहज नबन्नुमा त्यहाँ प्रयोग हुने उच्चारण, कोड मिश्रण, शब्दावली र वाक्यको आयामले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ, भन्ने मान्यताका साथ आगामी दिनमा चिकित्सकीय भाषा सर्वसाधारणका निम्ति सम्प्रेषणका लागि सहज बनाउन त्यसका अभिलक्षणहरू पहिचान गर्ने अभीष्टका साथ यो अध्ययन गरिएको छ । यस अध्ययनमा चिकित्सकीय भाषालाई उच्चारण, कोड मिश्रण, चिकित्सा शब्दावलीको प्रयोग, वाक्यको आयाम र सम्प्रेषणको अवस्थाका आधारमा विश्लेषण गरिएको छ । चिकित्सकीय भाषाको शब्दको उच्चारण, कोड मिश्रण, चिकित्सा शब्दावली, वाक्यको आयाम, सम्प्रेषण अवस्थालाई पहिचान गर्नु नै यस अध्ययनको मूल ध्येय हो । यस अध्ययनका उद्देश्य निम्नानुसार रहेका छन् :

- (क) चिकित्सकीय भाषामा शब्दको उच्चारणमा लोपगत अवस्थालाई विश्लेषण गर्नु,
- (ख) चिकित्सकीय भाषामा प्रयोग हुने वाक्यको आयाम र चिकित्सा शब्दावलीको प्रयोगावस्था पहिचान गर्नु,
- (ग) चिकित्सकीय भाषामा प्रयोग हुने कोड मिश्रण र सम्प्रेषण अवस्थालाई पहिचान गर्नु ।

३ अध्ययन विधि

यो अध्ययन गुणात्मक पद्धतिगत ढाँचामा आधारित छ । यसमा स्थलगत अध्ययनका आधारमा चिकित्सकको भाषा अध्ययन गरिएको छ । यसमा विशेषतः प्राथमिक स्रोतबाट सामग्री सङ्कलन गरिएको छ । यो अध्ययनमा सुविधाजनक नमुना छनोट गरिएको छ । यस अध्ययनका निम्ति नेपालको राजधानी काठमाडौँमा अवस्थित टेकु अस्पताल र भक्तपुरमा अवस्थित मध्यपुर ठिमी अस्पतालमा कार्यरत चिकित्सकहरूले विरामीहरूसँग गरेको कुराकानीलाई रेकर्ड गरेर तथ्याङ्क सङ्कलन गरिएको छ । यस अध्ययनमा विशेष गरी हाड जोर्नी, इन्टर्नल मेडिसिन, कन्सल्टेन्ट फिजिसियन र मेडिकल अफिसरबाट तथ्याङ्क सङ्कलन गरिएको छ । सङ्कलित तथ्याङ्कलाई विभिन्न शीर्षकमा व्याख्या गरिएको छ ।

४ व्याख्या विश्लेषण

यहाँ उच्चारणमा लोपको अवस्था, वाक्यको आयाम, कोड मिश्रण, चिकित्सा शब्दावलीको प्रयोग र सम्प्रेषण अवस्थाका आधारमा चिकित्सकीय भाषाको विश्लेषण गरिएको छ ।

४.५. चिकित्सकीय भाषाको उच्चारणमा देखिएको लोपगत अवस्था

चिकित्सकहरूले नेपाल बाहेकका अन्य देशमा गएर पनि शिक्षा हासिल गरेका हुन्छन् । नेपालमा अध्ययन गर्ने चिकित्सकहरूले पनि नेपाली भाषाको माध्यमले अध्ययन नगरी अङ्ग्रेजी भाषाका माध्यमले अध्ययन गरेका हुन्छन् । यस बाहेक उनीहरूको मातृभाषाले पनि उच्चारण व्यवस्थालाई प्रभावित गरेको हुन्छ । आफ्नो मातृभाषा र शिक्षाको माध्यम भाषाको प्रभावले चिकित्सकहरूले नेपाली शब्दहरू शुद्ध रूपमा उच्चारण गर्ने गरेको पाइँदैन । चिकित्सकले कुन देश वा सहरबाट शिक्षा हासिल गरेका हुन्छन् भन्ने कुरामा मात्र नभई चिकित्सक हुर्केबढेको वातावरणले पनि उच्चारणमा धेरै प्रभाव पारेको हुन्छ । यस अध्ययनबाट प्राप्त चिकित्सकीय भाषामा देखिने उच्चारणको लोपगत विशेषतालाई निम्नानुसार बुँदामा प्रस्तुत गरिएको छ :

मात्रागत लोपको अवस्था: चिकित्सकहरूले केही शब्द उच्चारण गर्ने क्रममा मात्रागत लोपको अवस्था देखिन्छ ।

तालिका सङ्ख्या १ चिकित्सकको भाषामा पाइने मात्रागत लोपको अवस्था

क्र.स.	चिकित्सकीय भाषा	मानक नेपाली भाषा
१.	हुन्छ जे गर्न मिल्छ त्यो अन्सार गरौं ।	हुन्छ जे गर्न मिल्छ त्यो अनुसार गरौं ।
२.	सात महिना बस्या हस्पिटल ।	सात महिना बसेको हस्पिटल ।

माथिको पहिलो वाक्यमा चिकित्सकले **अनुसार** उच्चारण गर्दा 'न' को उकार लोप गरेको देख्न सकिन्छ । त्यस्तै दोस्रो वाक्यमा **बसेको** उच्चारण गर्दा **बस्या** उच्चारण गरेर **स** को एकार लोप गरेको देखिन्छ ।

वर्णगत लोपको अवस्था : चिकित्सकहरूले केही शब्द उच्चारण गर्ने क्रममा वर्णगत लोप गरेको देखिन्छ । यसका केही प्रमुख उदाहरण तल प्रस्तुत गरिएको छ :

'हा' 'हि' र 'हे' को लोपको अवस्था : चिकित्सकले बोल्ने क्रममा 'हा', 'हि' र 'हे' को लोप गरेको अवस्थालाई निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

तालिका सङ्ख्या २ चिकित्सकको भाषामा पाइने 'हे', 'हा' र 'हि' को लोपको अवस्था

क्र.स.	चिकित्सकीय भाषा	मानक नेपाली भाषा
१.	जोर्नीहरू क्यै दुख्ने छ ?	जोर्नीहरू केही दुख्ने छ ?
२.	खाना त्यै भोलिलो कुराहरू ।	खाना त्यही भोलिलो कुराहरू ।
३.	याँ नेर दुख्छ ?	यहाँ नेर दुख्छ ?
४.	काँ बाट लडेर ?	कहाँ बाट लडेर ?

क्र.स.	चिकित्सकीय भाषा	मानक नेपाली भाषा
५.	अँ यै सिटामोल चिकित्सक साबले यै औषधी दिनुभाको छ ।	अँ यही सिटामोल चिकित्सक साहेबले यही औषधी दिनुभएको छ ।

माथि पहिलो वाक्यमा 'केही' भन्नुपर्नेमा 'क्यै', दोस्रो वाक्यमा 'त्यही' भन्नुपर्नेमा 'त्यै', तेस्रो वाक्यमा 'यहाँ' भन्नुपर्नेमा 'याँ' चौथो वाक्यमा 'कहाँ' भन्नुपर्नेमा 'काँ' भनिएको छ । पाँचौँ वाक्यमा 'यही' भन्नका लागि 'यै', 'साहेब' भन्नुपर्नेमा 'साब'को प्रयोग भएको देखिन्छ । माथिका वाक्यमा 'हा', 'ही', 'हे' को लोप भएको देख्न सकिन्छ ।

ए, इ र य वर्णको लोपगत अवस्था : चिकित्सकहरूले केही शब्द उच्चारण गर्ने क्रममा 'ए' 'इ' र 'य' लाई राम्ररी उच्चारण नगरेको देखिन्छ । चिकित्सकले बोल्ने क्रममा 'ए', 'इ' र 'य' लाई उच्चारण नगरिएको अवस्थालाई निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका सङ्ख्या ३ चिकित्सकको भाषामा पाइने एको लोपको अवस्था

क्र.स.	चिकित्सकीय भाषा	मानक नेपाली भाषा
१.	आमा सुगर भाको कति भयो त ?	आमा सुगर भएको कति भयो त ?
२.	धेरै दुब्लाको हो ?	धेरै दुब्लाएको हो ?
३.	खाना चाँहि खाइरनुभाछ ?	खाना चाँहि खाइरनुभएको छ ?
४.	कतैबाट रगत आको जस्तो छैन नि ?	कतैबाट रगत आएको जस्तो छैन नि ?
५.	के भकसो यो चाहिँ ?	के भएको यो चाहिँ ?
६.	हैन, हैन , पर्देन ।	होइन, होइन , पर्देन ।
७.	के बिजी नै हुनुभो ?	के बिजी नै हुनुभयो ?

माथिको पहिलो वाक्यमा 'भएको' को सट्टामा 'भाको' दोस्रो वाक्यमा 'दुब्लाएको' को सट्टामा 'दुब्लाको', तेस्रो वाक्यमा 'खाइरनुभएको' का सट्टामा 'खाइरनुभा', चौथो वाक्यमा 'आएको' का सट्टामा 'आको' र पाँचौँ वाक्यमा 'भएको' का सट्टामा 'भको' प्रयोग भएको छ । यी वाक्यहरूमा 'ए' लोप भएको देख्न सकिन्छ । छैठौँ वाक्यमा 'होइन' का सट्टामा 'हैन' र सातौँ वाक्यमा 'हुनुभयो' का सट्टामा 'हुनुभो' प्रयोग भएको पाइन्छ । छैठौँ वाक्यमा 'इ' र सातौँ वाक्यमा 'य' वर्णको लोप भएको पाइन्छ ।

शब्दगत लोपको अवस्था : चिकित्सकहरूको भाषामा केही शब्द उच्चारण नगरेको देखिन्छ । यस अध्ययनमा चिकित्सकहरूले बोल्ने क्रममा "होस्" लाई उच्चारण नगरिएको अवस्थालाई निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका सङ्ख्या ६ चिकित्सकको भाषामा पाइने 'होस्'को लोपगत अवस्था

क्र.स.	चिकित्सकीय भाषा	मानक नेपाली भाषा
१.	अँ एकछिन निउरिनु त !	अँ एकछिन निहुरिनुहोस् त !
२.	उहाँलाई लिएर जानुस् ।	उहाँलाई लिएर जानुहोस् ।
३.	डाइरेक्ट एक्सरेमा लानुस् ।	डाइरेक्ट एक्सरेमा लानुहोस् ।
४.	पर्खनुस् न है ।	पर्खनुहोस् न है ।
५.	सुन्नुन मैले सोधेको कुराको जवाफ दिनुन ।	सुन्नुहोस् न, मैले सोधेको कुराको जवाफ दिनुहोस् न ।

माथिको पहिलो वाक्यमा 'निहुरिनुहोस्' का लागि 'निउरिनु', दोस्रो वाक्यमा 'जानुहोस्' का लागि 'जानुस्', तेस्रो वाक्यमा 'लानुहोस्' का लागि 'लानुस्', चौथो वाक्यमा 'पर्खनुहोस्' का लागि 'पर्खनुस्' र पाँचौँ वाक्यमा 'सुन्नुहोस् न' का लागि 'सुन्नुन' र 'दिनुहोस् न' का लागि 'दिनुन' प्रयोग भएका छन् । यस क्रममा 'होस्' शब्दको लोप भएको देख्न सकिन्छ ।

४.२ चिकित्सकीय भाषामा वाक्यको आयामगत अवस्था

सबै चिकित्सा क्षेत्रका चिकित्सकहरूले समान किसिमका आयाम भएका वाक्यको प्रयोग गर्छन् भन्नु गलत हुन सक्छ । अध्ययनका क्रममा केही चिकित्सकहरू आफूले बोलेका कुरा विरामीहरूले बुझे नबुझेको कुरामा निकै गम्भीर देखियो । उनीहरूले आफूले बोलेपछि हरेक तीन वाक्य पछि विरामीलाई बोल्ने अवसर प्रदान गरेको पनि देखियो । यसरी सामान्यतया: अध्ययनका क्रममा चिकित्सकहरूले बोल्दा एक चोटिमा प्रायः अधिकतम तीन ओटा वाक्यहरूको प्रयोग गरेको पाइयो । यस अध्ययनमा पाँचै जना चिकित्सकको चिकित्सकीय भाषाको वाक्यको आयामगत विश्लेषण गरिएको छ ।

चिकित्सक नं. १ को विश्लेषण : चिकित्सक नं. १ ले जम्मा १२६ ओटा वाक्यको प्रयोग गरेका छन् । ती वाक्यको आयामगत विवरण निम्नानुसार रहेको छ :

तालिका सङ्ख्या १० चिकित्सक नं. १ ले प्रयोग गरेका १२६ ओटा वाक्यको आयामगत अवस्था

क्र.सं.	वाक्य सङ्ख्या	शब्द सङ्ख्या	वाक्यको प्रतिशत
१	१२	एक	९.५२%
२	२०	दुई	१५.८७%
३	२१	तीन	१६.६६%
४	१७	चार	१३.४९%
५	१९	पाँच	१५.०७%

क्र.सं.	वाक्य सङ्ख्या	शब्द सङ्ख्या	वाक्यको प्रतिशत
६	७	छ	५.५५%
७	९	सात	७.१४%
८	७	आठ	५.५५%
९	७	नौ	५.५५%
१०	३	दश	२.३८%
११	२	एघार	१.५८%
१२	१	तेह्र	०.७९%
१३	१	तीस	०.७९%

यस अध्ययनमा चिकित्सक नं.१ ले जम्मा १२६ वाक्य प्रयोग गरेका छन् । उनले एक शब्दका १२ (९.५२%), दुई शब्दका २० (१५.८७%), तीन शब्दका २१ (१६.६६%), चार शब्दका १७ (१३.४९%), पाँच शब्दका १९ (१५.०७%), छ शब्दका ७ (५.५५%), सात शब्दका ९ (७.१४%), आठ र नौ शब्दका ७ (५.५५%), दश शब्दका ३ (२.३८%), एघार शब्दका २ (१.५८%) र तेह्र र तीस शब्दका १ (०.७९%) वाक्य बोलेको देख्न सकिन्छ । उनले सबैभन्दा धेरै तीन शब्दका २१ (१६.६६%) वाक्यहरूको प्रयोग गरेको देखिन्छ भने तेह्र र तीस शब्दका १ (०.७९%) वाक्यमात्र अर्थात् सबैभन्दा कम प्रयोग गरेको देखिन्छ । यसरी नै उनले तीन शब्दका वाक्यहरू पछि दुई शब्दका २० (१५.८७%) वाक्य धेरै प्रयोग गरेको देख्न सकिन्छ । चिकित्सक १ ले प्रयोग गरेको ३० शब्दको सबैभन्दा लामो वाक्य वाक्य यस प्रकार रहेको छ : “सास फेर्न गाह्रो भए मैले भन्या जस्तो सोध्या जस्तो अरु क्यै गाह्रो भयो, सास फेर्न गाह्रो भयो, उल्टी आको आयै भयो, भन् शिथिल भयो भने क्यै नै गर्न सकिएन हैन ।”

चिकित्सक नं. २ को विश्लेषण : तालिका सङ्ख्या ११ चिकित्सक नं. २ को भाषामा पाइने ८२ वाक्यको आयामको अवस्था

क्र.सं.	वाक्य सङ्ख्या	शब्द सङ्ख्या	वाक्यको प्रतिशत
१	७	एक	८.५३%
२	१४	दुई	१७.०७%
३	१५	तीन	१८.२९%
४	८	चार	९.७५%
५	१२	पाँच	१४.६३%
६	८	छ	९.७५%
७	६	सात	७.३१%

क्र.सं.	वाक्य सङ्ख्या	शब्द सङ्ख्या	वाक्यको प्रतिशत
८	६	आठ	७.३१%
९	१	नौ	१.२१%
१०	३	दश	३.६५%
११	१	चौध	१.२१%
१२	१	पन्ध्र	१.२१%
जम्मा	८२		१००%

यस अध्ययनमा चिकित्सक नं२ ले जम्मा ८२ वाक्यहरू बोलेको देख्न सकिन्छ। उनले एक शब्दका ७ (८.५३%), दुई शब्दका १४ (१७.०७%), तीन शब्दका १५ (१८.२९%), चार शब्दका ८ (९.७५%), पाँच शब्दका १२ (१४.६३%), ६ शब्दका ८ (९.७५%), सात र आठ शब्दका ६ (७.३१%), नौ, चौध र पन्ध्र शब्दका १ (१.२१%) र दश शब्दका ३ (३.६५%) वाक्य बोलेको देख्न सकिन्छ। उनले तीन शब्दका १५ (१८.२९%) वाक्यहरूको सबैभन्दा बढी मात्रामा प्रयोग गरेको देखिन्छ भने नौ, चौध र पन्ध्र शब्दका १ (१.२१%) वाक्यहरूको सबैभन्दा कम मात्रामा प्रयोग गरेको देखिन्छ। यसै गरी उनले तीन शब्दका वाक्यहरू पछि दुई शब्दका १४ (१७.०७%) वाक्यको बढी मात्रामा प्रयोग गरेको देख्न सकिन्छ। चिकित्सक नं.२ ले प्रयोग गरेको सबभन्दा लामो पन्ध्र शब्दको वाक्य यस प्रकार रहेको देखिन्छ: “अनि यो सिबिसी भन्ने चेक छ नि यो चेकचाहिँ यो अल्टर डेमा आएर गराइ राख्ने।”

चिकित्सक नं ३ को विश्लेषण: तालिका सङ्ख्या १२ चिकित्सक नं. ३ को भाषामा पाइने ७५ वाक्यको आयामको अवस्था

क्र.सं.	वाक्य सङ्ख्या	शब्द सङ्ख्या	वाक्यको प्रतिशत
१	७	एक	९.३३%
२	११	दुई	१४.६६%
३	१३	तीन	१७.३३%
४	१३	चार	१७.३३%
५	७	पाँच	९.३३%
६	७	छ	९.३३%
७	४	सात	५.३३%
८	७	आठ	९.३३%
९	३	नौ	४%
१०	१	दश	१.३३%

क्र.सं.	वाक्य सङ्ख्या	शब्द सङ्ख्या	वाक्यको प्रतिशत
११	१	बीस	१.३३%
१२	१	एकतीस	१.३३%

यस अध्ययनमा चिकित्सक नं.३ ले जम्मा ७५ वाक्यहरू बोलेको देख्न सकिन्छ। उनले एक, पाँच, छ र आठ शब्दका ७ (९.३३%), दुई शब्दका ११ (१४.६६%), तीन र चार शब्दका १३ (१७.३३%), ७ शब्दका ४ (५.३३%), नौ शब्दका ३ (४%) र दश, बीस र एकतीस शब्दका १ (१.३३%) वाक्य बोलेको देख्न सकिन्छ।

उनले तीन र चार शब्दका १३ (१७.३३%) वाक्यहरूको सबैभन्दा बढी प्रयोग गरेको देखिन्छ भने दश, बिस र एकतीस शब्दका १ (१.३३%) वाक्यहरूको सबैभन्दा कम प्रयोग गरेको देखिन्छ। यसै गरी उनले तीन र चार शब्दका वाक्यहरूको प्रयोग पछि सबैभन्दा बढी दुई शब्द ११ (१४.६६%) का वाक्यहरूको प्रयोग गरेको देख्न सकिन्छ। चिकित्सक नं. ३ ले प्रयोग गरेको सबभन्दा लामो एकतीस शब्दको वाक्य यस्तो रहेको छ : “अनि यै औषधी चिकित्सक साबले लेखिनु भाको खाने तर यो खादाखादै बीचमा अब समस्या पच्यो भने ज्वरो कम नै भएन अथवा अरु विरामी शिथिल भयो भने ब्लडको जाँच गर्नुपर्ला है त।”

चिकित्सक नं. ४ को विश्लेषण : तालिका सङ्ख्या १३ चिकित्सक नं. ४ को भाषामा पाइने १३३ वाक्यको आयामको अवस्था

क्र.सं.	वाक्य सङ्ख्या	शब्द सङ्ख्या	वाक्यको प्रतिशत
१	१३	एक	९.७७%
२	१५	दुई	११.२७%
३	१६	तीन	१२.०३%
४	१६	चार	१२.०३%
५	१५	पाँच	११.२७%
६	१६	छ	१२.०३%
७	१२	सात	९.०२%
८	११	आठ	८.२७%
९	७	नौ	५.२६%
१०	३	दश	२.२५%
११	३	एघार	२.२५%
१२	३	बाह्र	२.२५%
१३	२	सोह्र	१.५०%
१४	१	उन्नाइस	०.७५%

यस अध्ययनमा चिकित्सक नं. ४ ले जम्मा १३३ वाक्यहरू बोलेको देख्न सकिन्छ । उनले एक शब्दका १३ (९.७७%), दुई शब्दका १५ (११.२७%), तीन, चार र छ शब्दका १६ (१२.०३%), पाँच शब्दका १५ (११.२७%), ७ शब्दका १२ (९.०२%), आठ शब्दका ११ (८.२७%), नौ शब्दका ७ (५.२६%), दश, एघार र बाह्र शब्दका ३ (२.२५%), सोह्र शब्दका २ (१.५०%) र उन्नाइस शब्दको १ (०.७५%) वाक्य बोलेको देख्न सकिन्छ । उनले सबैभन्दा बढी तीन, चार र छ शब्दका १६ (१२.०३%) वाक्यको प्रयोग गरेको देखिन्छ भने उन्नाइस शब्दको १ (०.७५%) वाक्य सबैभन्दा कम मात्रामा प्रयोग गरेको देखिन्छ । यसै गरी उनले तीन चार र छ शब्दका वाक्यहरू पछि पाँच शब्दका १५ (११.२७%) वाक्यहरू बढी मात्रामा प्रयोग गरेका छन् । चिकित्सक नं. ४ ले प्रयोग गरेको सबभन्दा लामो उन्नाइस शब्दको वाक्य यस प्रकार रहेको छ : “अब यो बाइक चलाउनेहरूलाई के हुन्छ भन्दा खेरि प्रेस गर्दा खेरि नसा पनि प्रेस हुने कारणले नसा च्यापेको हो ।”

चिकित्सक नं. ५ को विश्लेषण : तालिका सङ्ख्या १४ चिकित्सक नं. ५ को भाषामा पाइने १२६ वाक्यको आयामको अवस्था

क्र.सं.	वाक्य सङ्ख्या	शब्द सङ्ख्या	वाक्यको प्रतिशत
१	१८	एक	१४.२८%
२	१८	दुई	१४.२८%
३	१४	तीन	११.११%
४	१३	चार	१०.३१%
५	१७	पाँच	१३.४९%
६	१३	छ	१०.३१%
७	१४	सात	११.११%
८	४	आठ	३.१७%
९	४	नौ	३.१७%
१०	५	दश	३.९६%
११	२	एघार	१.५८%
१२	२	बाह्र	१.५८%
१३	१	चौध	०.७९%
१४	१	सत्र	०.७९%

यस अध्ययनमा चिकित्सक नं.५ ले जम्मा १२६ वाक्यहरू बोलेको देख्न सकिन्छ । उनले एक र दुई शब्दका १८ (१४.२८%), तीन र सात शब्दका १४ (११.११%), चार र छ शब्दका १३ (१०.३१%), पाँच शब्दका १७ (१३.४९%), आठ र नौ शब्दका ४ (३.१७%), दश शब्दका ५ (३.९६%), एघार र बाह्र

शब्दका २ (१.५८%), चौध र सत्र शब्दका १ (०.७९%) वाक्य बोलेको देख्न सकिन्छ। उनले सबैभन्दा धेरै एक र दुई शब्दका १८ (१४.२८%) वाक्यहरूको प्रयोग गरेको देखिन्छ, भने चौध र सत्र शब्दका १ (०.७९%) वाक्यको सबैभन्दा कम प्रयोग गरेको देखिन्छ। उनले दुई र तीन शब्दका वाक्यको प्रयोग पछि पाँच शब्दका १७ (१३.४९%) वाक्यहरूको अत्यधिक मात्रामा प्रयोग गरेको देख्न सकिन्छ। चिकित्सक नं. ५ ले प्रयोग गरेको सबभन्दा लामो सत्र शब्दको वाक्य यस प्रकार रहेको छ: “खानेकुरा सुगर भाको बेला कसरी खाने भने एकैचोटि धेरै नखाई कमसेकम तीन चार घण्टामा अलिअलि खानेकुरा खानुपर्छ।”

यस अध्ययनका क्रममा प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार चिकित्सकहरूले दुई देखि पाँच शब्दका वाक्यहरूको बढी मात्रामा प्रयोग गर्दछन् भन्ने देखिन्छ।

४.३ चिकित्सकीय भाषामा प्रयोग हुने चिकित्सा शब्दावलीको अवस्था

चिकित्सकहरू आफ्ना विरामीहरूसँग रोगसँग सम्बन्धित कुराकानी गर्ने क्रममा केही विशेष शब्दहरू प्रयोग गर्ने गर्छन् जसलाई विशेष चिकित्सा शब्दावलीका रूपमा लिन सकिन्छ। उनीहरूले आफ्ना विरामीलाई जाँच्ने क्रममा प्रयोग गरेका केही चिकित्सा शब्दावलीयुक्त वाक्यहरू निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ:

तालिका सङ्ख्या ९ चिकित्सकको भाषामा पाइने चिकित्सा शब्दावलीको अवस्था

क्र.स	चिकित्सा शब्दावलीयुक्त वाक्य	क्र.स	चिकित्सा शब्दावलीयुक्त वाक्य
१.	डाइरेक्ट एक्सरेमा लानुस्।	२.	आमा सुगर भाको कति भयो त ?
३.	एम.आर.आई नै गर्नुपर्छ।	४.	टाइम टाइममा फलोअपको लागि आउँदै गयो भने हुन्छ।
५.	थेरापी चाहिएं गराइराख्नुपर्छ।	६.	उहाँहरूको लागि चाहिएं रिक्भर हुन टाइम लाग्छ।
७.	हैन यो वाला स्टिम्युलेसन चाहिएं खासै त्यति पर्दैन।	८.	पहिला सुगर हेरेर सुगरका लागि मेडिसिन प्रेस्क्राइब चाहिएं गरिराख्नु।
९.	उहाँको डेङ्गु जाँच चाहिएं गरेको छैन हैन।	१०.	ठीक छ म एकचोटी प्रेसर चेक गरेर के छ हैन... अँ... एकचोटी... प्रेसर ठीक छ।
११.	उहाँलाई भाइरल ज्वरो हुन सक्छ।	१२.	उहाँलाई इंसिजी गरौं है।
१३.	उहाँको ब्लड टेस्ट गराउनुपर्छ।	१४.	तपाईंलाई यान्टीबायोटिक त अहिले नपर्ला।

क्र.स	चिकित्सा शब्दावलीयुक्त वाक्य	क्र.स	चिकित्सा शब्दावलीयुक्त वाक्य
१५.	उहाँको रिपोर्ट ल्यावमा छ ।	१६.	तपाईंले पहिला कहिल्यै रेबिजको सुईहरू लगाएको छ ?
१७.	उहाँलाई टिटी सुई लगाएको छ ?	१८.	तपाईंलाई किडनीको समस्या छैन ।
१९.	पहिला अप्रेसन गरेको थियो ?	२०.	ग्यास्ट्रिकको समस्या पहिला पनि थियो कि ?
२१.	उहाँको भिडियो एक्सरे गराएको हो ।		

चिकित्सकहरूले आफ्ना विरामीहरूसँग एक्सरे, एम.आर.आई, फ्लोअप, थेरापी, रिक्भर, भाइरल, डेङ्गु, प्रेसर, सुगर, भिडियो एक्सरे, इसिजी, ब्लड टेस्ट, स्टिम्युलेसन, मेडिसिन प्रेस्क्राइब, रेबिज, किडनी, टिटी सुई, यान्टीबायोटि, ल्याब, अप्रेसन, ग्यास्ट्रिक जस्ता चिकित्सा शास्त्रका पारिभाषिक शब्दावलीको प्रयोग गरेको देखिन्छ ।

४.४. चिकित्सकीय भाषाको कोड मिश्रणको अवस्था

कुनै भाषामा त्यस भाषा वाहेकका अन्य शब्दहरू प्रयोग भयो भने यसलाई कोड मिश्रणका रूपमा लिइन्छ । यस अध्ययनमा चिकित्सकहरूले आफ्ना विरामीहरूसँग बोल्दा केवल नेपाली मात्र नबोलीकन धेरै अङ्ग्रेजी शब्दहरूको प्रयोग गरेर कोड मिश्रणको प्रयोग गरेको पाइएको छ । यहाँ चिकित्सकीय भाषाको कोड मिश्रणको अवस्थालाई उपचार प्रक्रियाका क्रममा, रोग निदानका क्रममा, निर्देशनका क्रममा, जानकारीका क्रममा र औषधी र रोगका नाम उल्लेख गर्ने क्रममा विभाजित गरी देखाइएको छ :

उपचार क्रममा कोड मिश्रणको प्रयोग : चिकित्सकहरूले आफ्ना विरामीहरूलाई उपचार प्रक्रियाका बारेमा बुझाउने क्रममा अभिव्यक्त कोड मिश्रणयुक्त प्रयोगलाई निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

१. नसा नै हेर्नको लागि **एक्सरे**ले पुग्दैन है ।
२. त्यसको लागि अब यसको दुखाई कम भएन भने **एम.आर.आई** गरौंला ।
३. **थेरापी** चाँहि गराइराख्नुपर्छ ।
४. अलि चाँहि **टाइम** लाग्छ । अनि त्यसको लागि **कन्टिनियस थेरापी** गराइराख्नुपर्छ ।
५. त्यसको लागि छुट्टै **रेसेट** हेर्नु हैन ।
६. **टाइम टाइम**मा **फ्लोअप**को लागि आउँदै गन्थो भने हुन्छ ।
७. मुटुको **भिडियो एक्सरे** गरा (गराएको) छ ?
८. **इसिजी** गरौं है ।
९. अनि यो **सिबीसी** भन्ने **चेक** छ नि यो **चेक** चाँहि यो **अल्टरनेट डे**मा आएर गराइराख्ने ।

१०. ल्याबमा छ ।
११. हैन यो वाला **स्टिमुलेसन** चाँहि खासै त्यति पदैन ।
१२. अनि पहिला **सुगर** हेरेर **सुगर**का लागि **मेडिसिन प्रेस्क्राइब** चाँहि गरिराख्छु ।
१३. ठीक छ म एकचोटि **प्रेसर चेक** गरेर के छ हैन... अँ... एकचोटी... **प्रेसर** ठीक छ ।
१४. त्यसपछि के गर्ने के **टेस्ट**हरू पनि गर्नुपर्छ नि है त ?
१५. यो **किडनी**को, यो **यालयाफटी**को सबै राम्रो छ ।

चिकित्सकहरूले आफ्ना विरामीहरूलाई उपचार प्रक्रियाका बारेमा बुझाउने क्रममा **एक्सरे, एम.आर.आई, थेरापी, कन्टिनियस थेरापी, रेसेट, फलोअप, भिडियो एक्सरे, इसिजी, सिबीसी, ल्याब, स्टिमुलेसन, मेडिसिन प्रेस्क्राइब, प्रेसर चेक, टेस्ट, यालयाफटी** जस्ता अङ्ग्रेजी शब्दहरू प्रयोग गरिएको देख्न सकिन्छ । यसबाट उनीहरूले उपचार प्रक्रियाका क्रममा कोड मिश्रणयुक्त भाषाको प्रयोग गरेको देखिन्छ ।

निदानका क्रममा कोड मिश्रणको प्रयोग : चिकित्सकहरूले आफ्ना विरामीहरूको रोग निदानका क्रममा केही अङ्ग्रेजी शब्दको कोडमिश्रणको अवस्थालाई निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

१. नसाकै **प्रब्लम** हो यो, जे भए पनि **एक्सरे** गरी हेरौं ।
२. **एक्सरे**बाट अलिअलि **आइडिया** हुन्छ ।
३. **रिपोर्ट** छ ?
४. **ब्लड टेस्ट** गराउने ।

चिकित्सकहरूले आफ्ना विरामीहरूलाई उनीहरूको रोगको निदानका क्रममा **प्रब्लम, आइडिया, रिपोर्ट, ब्लड टेस्ट** जस्ता अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणयुक्त भाषाको प्रयोग गरेको देखिन्छ ।

निर्देशनका क्रममा कोड मिश्रणको प्रयोग: चिकित्सकहरूले आफ्ना विरामीहरूलाई निर्देशन दिने क्रममा कोड मिश्रणयुक्त भाषिक प्रयोगलाई निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

१. उहाँलाई लिएर जानुस् । **डाइरेक्ट एक्सरे**मा लानुस् ।
२. अहिलेको लागि चाँहि **रेगुलर एक्ससाइज** गर्ने ।

चिकित्सकहरूले आफ्ना विरामीहरूलाई निर्देशन दिने क्रममा **डाइरेक्ट, रेगुलर एक्ससाइज** जस्ता अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणयुक्त भाषाको प्रयोग गरेको देखिन्छ ।

सामान्य जानकारीका क्रममा कोड मिश्रणको प्रयोग : चिकित्सकहरूले आफ्ना विरामीहरूलाई सामान्य कुराहरू बारे ज्ञात गराउने क्रममा अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणको प्रयोग गरेको देखिन्छ :

१. अस्ति भन्दा राम्रो त राम्रै छ । अभैँ **टाइम** लाग्छ उहाँलाई ।

२. अहिले **इम्प्रोभिड** छ ।
३. उहाँहरूको लागि चाँहि **रिकभर** हुन **टाइम** लाग्छ ।
४. भनेको मतलब **इम्मुभ** हुन्छ ।
५. औषधीलाई अहिले **चेन्ज** नगरौं है ।
६. त्यतिखेर चाँहि **फास्टिड** नै हो ।
७. **सिबिसी अल्टरनेट डे** ।
८. **प्रब्लम** पर्दैन । नपर्नुपर्ने हो तर **ग्यारेन्टी** भन्ने चाँहि हुँदैन फेरि ।
९. अब तीन हप्ता देखि चाँहि **रिकभर** हुन्छ प्रायलाई **नर्मल्ली** ।
१०. अब आफूले कति कति गरायो त्यसमा **डिपेन्ड** हुन्छ के ।
११. **ओके** ल अहिलेलाई फलोअप केश ।
१२. **कन्ट्रोल** भाछ (भएको) छ ?
१३. अँ सबै राम्रो छ **किडनी**को पनि हैन ।

चिकित्सकहरूले आफ्ना विरामीहरूलाई सामान्य कुराहरू बारे ज्ञात गराउने क्रममा **टाइम, इम्प्रोभिडग, रिकभर, चेन्ज, फास्टिड, अल्टरनेट डे, ग्यारेन्टी** जस्ता अङ्ग्रेजी कोडमिश्रणयुक्त भाषाको प्रयोग गरेको देख्न सकिन्छ ।

औषधी र रोगका नामका लागि कोड मिश्रणको प्रयोग : प्रायजसो औषधीहरू नेपाल बाहेकका अन्य देशहरूमा उत्पादन र नामाकरण हुने भएका कारण नेपाली स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत चिकित्सकहरूलाई आफ्ना विरामीलाई औषधीको नाम भन्नुपर्दा अङ्ग्रेजी शब्दहरूको प्रयोग गर्नुपर्ने आवश्यकता पर्दछ । यस अध्ययनका क्रममा चिकित्सकहरूले प्रयोग गरेका औषधी र रोगका नाममा अङ्ग्रेजी भाषाको कोडमिश्रणलाई निम्नानुसार प्रस्तुत गर्न सकिन्छ :

१. ठिक छ यो **भाइरल** ज्वरो जस्तो देखिन्छ है ।
२. **डेङ्गु** जाँच चाँहि गरेको छैन हैन ।
३. **प्रेसर सुगर**को औषधी खाको छैन ?
४. पहिला कहिल्यै **रेबिज**को सुईहरू लगा छ ?
५. जरो आयो भने **सिटामोल** खाने है ।
६. आमा **सुगर** भाको कति भयो त ?
७. **यान्टीबायोटिक** त अहिले नपर्ला ।
८. **टिटी** सुई लगाको छ ?
९. यो **बाइट** हो के ।

चिकित्सकहरूले आफ्ना विरामीहरूलाई रोग र औषधीको नाम भन्ने क्रममा **भाइरल, डेङ्गु, सुगर, सिटामोल, यान्टीबायोटिक, टिटी, बाइट, रेबिज** जस्ता अङ्ग्रेजी कोड मिश्रणयुक्त भाषिक प्रयोग भएको देखिन्छ ।

४५. चिकित्सकीय भाषामा सम्प्रेषणको अवस्था

आफू स्वस्थ रहनका निम्ति विरामीहरू चिकित्सक कहाँ गएर सल्लाह र सुझाव लिने गर्छन् । चिकित्सकसँग कुराकानी गर्दा चिकित्सकले बोलेको कुरालाई नबुझेमा अर्को समस्या निम्तन सक्छ तसर्थ चिकित्सक र विरामी बीचको कुराकानी एक अर्कालाई स्पष्ट हुनुपर्छ । चिकित्सक र विरामी बीच हुने कुराकानीको बुझाइ कतिको सम्प्रेषणजन्य छ भन्ने कुराको अध्ययन गर्ने क्रममा कुनै अवस्थामा चिकित्सकीय भाषाको अर्थ पहिल्याउन जटिल भएको पाइयो । चिकित्सा शास्त्रीय शब्दावली र कोड मिश्रणले चिकित्सकीय भाषाको सम्प्रेषणलाई जटिल बनाउने कुरा निर्विवाद रहेको छ । यस अध्ययनमा कोड मिश्रण र चिकित्सा शास्त्रको शब्दावलीको प्रयोग माथि नै वर्णित भएकाले त्यसका अतिरिक्त चिकित्सकको भाषामा पाइने सम्प्रेषणगत जटिलताका केही वाक्यगत उदाहरण प्रस्तुत गरिएको छ :

१. अनि कुकुरलाई **उ** गर्न गाकोथ्यो कि क्या हो ?
२. **हेल्य** बन्द त भाको छैन नि ?
३. चोट चाँहि अब हामीले **एन.सि.टि** गरायौं ।
४. **वेट रेडक्सन** नै गर्नुपर्‍यो है ।
५. त्यसको लागि छुट्टै **रेसेट** हेर्नु हैन ।
६. त्यसपछि **उ** गर्ने ।

चिकित्सकहरूले आफ्ना विरामीहरूसँग बोल्ने क्रममा प्रायः विरामीहरूले चिकित्सकहरूले बोलेका कुरा राम्ररी बुझेको देखियो । विरामीहरूले आफूले बोलेको कुरा नबुझेमा चिकित्सकहरूले एउटै कुरालाई फेरि दोहोर्‍याएको पनि पाइयो । चिकित्सकले बोलेका केही कुराहरू नबुझिएको पाइएको छ । जस्तै “अनि कुकुरलाई उ गर्न गाकोथ्यो कि क्या हो ?” भन्ने क्रममा **उ गर्न** भन्नाले के गर्न भनेको नै बुझ्न सकिँदैन । सायद यहाँ **उ गर्न** भनेको जिस्क्याउन हुन सक्छ । दोस्रो वाक्यमा त चिकित्सकले, “हेल्य बन्द त भाको छैन नि ?” भनेका छन् जद्वन वाक्यले कद्वनै अर्थ नै दिँदैन । सायद यहाँ यस वाक्यले स्वास्थ्यमा कुनै किसिमको समस्या देखिएको त छैन नि ? भन्न खोजेको हुनुपर्छ । तेस्रो वाक्यमा चिकित्सकले, “चोट चाँहि अब हामीले एन.सि.टि गरायौं ।” भन्दा बुझ्न जटिल छ । उनले यही वाक्यलाई सरल तरिकाले अब एन. सि. टि. गर्नुपर्छ भनेको खण्डमा विरामीलाई उनले भन्न खोजेको कुरा सहज रूपमा बुझ्न कुनै समस्या हुने थिएन । चौथो वाक्यमा चिकित्सकले, “वेट रेडक्सन नै गर्नुपर्‍यो है ।” भन्दा रिडक्सनलाई रेडक्सन भनेका छन् । चिकित्सकले यसरी एउटा उच्चारण गर्नुपर्ने ठाउँमा अर्कै उच्चारण गरेमा विरामीलाई आफ्नै समस्याको बारेमा बुझ्न अप्ठ्यारो हुन्छ । यसरी गरी पाचौं वाक्यमा पनि उनले गलत उच्चारण गरेका कारण वाक्यको अर्थ बुझ्न नै कठिन देखिन्छ । छैटौं

वाक्यमा चिकित्सकले, “त्यसपछि उ गर्ने ।” भन्दा के चिकित्सकले अब के गर्ने भन्ने पूरा सूचना नदिएकाले उनले भनेको बुझिएको छैन ।

५. निष्कर्ष

चिकित्सकीय भाषामा चिकित्सकहरूको केही उच्चारणगत लोपको अवस्था रहेको छ । यस्तो लोप भाषाको कथ्य रूपको प्रयोगका कारणले भएको देखिन्छ जुन स्वाभाविक प्रकृतिको रहेको छ । चिकित्सा शास्त्रबाट प्रभावित चिकित्सकीय भाषामा धेरै चिकित्सा सम्बन्धित शब्दहरूको प्रयोग हुनुलाई पनि स्वाभाविक मान्न सकिन्छ । चिकित्सकहरूले आफ्नो मातृभाषा र राष्ट्रभाषालाई भन्दा अङ्ग्रेजी भाषालाई बढी प्राथमिकताका साथ प्रयोग गरेको देखिन्छ । यसमा भने उनीहरूलाई सचेत बनाएर यथासम्भव नेपाली भाषाको प्रयोगमा अभ्यस्त गराउनुपर्ने देखिन्छ । कैयौं चिकित्साशास्त्रका शब्दहरू नेपाली भाषामा अप्राप्त रहेका छन् । त्यसतर्फ पनि सरोकारवालाहरूको ध्यानाकर्षण गर्न आवश्यक देखिन्छ । चिकित्सकहरूले प्रायः छोटो वाक्यहरू नै बोल्ने गर्छन् भन्ने कुराको यस अध्ययनबाट पुष्टि भएको छ ।

नेपालमा चिकित्सकीय भाषालाई सर्वसाधारणका लागि सम्प्रेषणयोग्य बनाउन लागि नेपाली भाषामै चिकित्सा शिक्षा प्राप्त गर्ने वातावरण तयार गर्नुपर्छ । नेपाल सरकारले स्वदेशमै चिकित्सकीय शिक्षाको पर्याप्त अवसर प्रदान गर्नुका साथै उनीहरूका लागि चिकित्साशास्त्रको प्रयोजनपरक नेपाली पाठ्यक्रम तयार पारी त्यसको अध्ययन गर्ने अवसर प्रदान गर्नुपर्दछ । सर्वसाधारणलाई पनि चिकित्सा शास्त्रका शब्दावलीसँग परिचित गराउन आवश्यक हुन्छ । यसका निम्ति विद्यालयको शैक्षिक पाठ्यक्रममा चिकित्सा शास्त्रका शब्दावलीको ज्ञान दिने पाठ्यवस्तुलाई समावेश गरी अध्ययन अध्यापन गराउन आवश्यक देखिन्छ । यसो गर्नाले मात्र चिकित्सकहरूलाई विरामीका सामुन्ने स्पष्ट रूपमा बोल्नमा सहजता मिल्दछ भने विरामीहरूले पनि आफ्ना रोगसम्बन्धी सबै कुराहरू बिना हिचकिचाहटका साथ चिकित्सकका सामु प्रस्तुत गर्न सक्छन् ।

सन्दर्भ सूची

अधिकारी, हेमाङ्गराज (२०५६), *सामाजिक र प्रायोगिक भाषाविज्ञान*, काठमाडौं : रत्न पुस्तक भण्डार ।
अधिकारी, हेमाङ्गराज (२०५७), *भाषाशिक्षण केही परिप्रेक्ष्य तथा पद्धति*, काठमाडौं : विद्यार्थी पुस्तक भण्डार ।

अधिकारी, हेमाङ्गराज र भट्टराई, बद्रिविशाल (सम्पा.२०६६), *प्रयोगात्मक नेपाली शब्दकोश*, काठमाडौं : विद्यार्थी प्रकाशन प्रा.लि. ।

कर्डर / Corder, S. P. (1973). *Introducing Applied Linguistics*. England: Penguin books.

कार्टर / Carter, R. (1993). *Introducing Applied linguistics*. London: Penguin Group.

- ढुङ्गेल, भोजराज र दाहाल, दुर्गाप्रसाद (२०७०), *सामान्य र प्रायोगिक भाषाविज्ञान*, काठमाडौँ : एम.के.पब्लिसर्स एण्ड डिस्ट्रिब्युटर्स ।
- दीक्षित, नरेन्द्रमणि (२०६३), *अङ्ग्रेजी नेपाली साभ्ना संक्षिप्त शब्दकोश*, ललितपुर : साभ्ना प्रकाशन ।
- भट्टराई, गोविन्दराज र लुइटेल, खगेन्द्रप्रसाद (सम्पा.२०६१), *डा. बल्लभमणि दाहालका भाषिक चिन्तन*, काठमाडौँ : रत्न पुस्तक भण्डार ।
- रिचार्डस / Richards J.,Platt,J.&Weber,H.(1985). *Longman dictionary of applied linguistics*. England : Longman Group Limited.